

Виховання доброчесності та боротьба з корупцією в оборонному секторі

Збірник прикладів (компендіум)
ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ

ПЕРЕДМОВА

Двадцять років тому припинила своє існування радянська імперія. Це докорінним чином змінило ситуацію у сфері міжнародної безпеки. Однією з переваг цих змін, яка, на жаль, поки що не отримала належної оцінки, був перегляд доктрини про те, що мета завжди виправдовує засоби. Якщо раніше кінцевою метою усіх видів оборонної діяльності була боротьба із заздалегідь відомим сильним супротивником та його військова поразка, сьогодні пріоритети змістилися у бік забезпечення більш глобальної безпеки у нестабільному багатополлярному світі. Разом з цим, з'явилась нова точка зору на засоби досягнення безпеки у більш глобальному контексті. Такі поняття, як «безпека людини» та «відповідальна діяльність органів державної влади» почали займати більш важливе місце у діяльності урядів та міжнародної спільноти, яка має на меті сприяння переходу від ідеології «холодної війни» до створення більш ефективного суспільства у складних умовах, викликаних процесами глобалізації.

Вагомий внесок у це еволюційне перетворення світу належить НАТО та його окремим державам-членам. Альянс широко відкрив свої двері для нових партнерів та нових членів. В умовах, коли НАТО започаткував процес адаптації своїх структур, а члени альянсу почали скорочувати свої збройні сили та переорієнтовувати їх на виконання нових завдань, все більше і більше уваги почало приділятися дуже важливим питанням реформування держав, що є активними партнерами НАТО або в майбутньому можуть приєднатись до нього.

Перше питання, яке постало перед державами, що колись вважались вірогідними ворогами НАТО, було реформування сектору безпеки. Але по мірі просування цих реформ стала очевидною необхідність у застосуванні більш широкого підходу до трансформування всіх сфер, пов'язаних з безпекою – від парламентського контролю за збройними силами до сприяння у впровадженні міжнародних норм гуманітарного права, а також розвитку багатьох необхідних взаємозв'язків між збройними силами та цивільною громадськістю, військовими організаціями, органами правопорядку, громадянським суспільством, міжнародними організаціями та неурядовими організаціями. Завдяки застосуванню такого більш комплексного підходу до механізму функціонування сектору безпеки та всіх його учасників, дуже скоро вдалося краще зрозуміти, що саме необхідно для покращення стану безпеки і підвищення ефективності політичних, економічних та соціальних ресурсів і зусиль, спрямованих на стабілізацію існуючих та запобігання виникненню нових конфліктів. Морально-етичні норми все частіше почали розглядатись як корисний інструмент для досягнення кінцевої мети, а саме: довготривалої безпеки. Більшим авторитетом та визнанням почали користуватись такі неурядові організації, як Транспаренсі Інтернешнел, а уряди багатьох держав світу вирішили більше уваги приділяти досягненню всіх переваг, які надає їм нова атмосфера відкритості та ефективності.

У рамках Ради євроатлантичного партнерства (РЄАП) та програми «Партнерство заради миру» (ПЗМ) було відкрито новий проект, назва якого говорить сама за себе: *«Будування цілісності, виховання доброчесності та зниження ризику корупції у військових організаціях»*. Цей проект разом з відповідним Трастовим фондом, який очолюють Польща, Швейцарія та Сполучене Королівство, є важливою складовою частиною і наступним кроком у розвитку положень про співробітництво, зафіксованих у Плані дій з будівництва оборонних інституцій держав-партнерів (PAP-DIB –

Partnership Action Plan on Defence Institution Building) і затверджених через кілька років після Стамбульського саміту НАТО. Визначені у цій сфері потреби є дуже суттєвими і мають враховуватись при плануванні нових напрямків діяльності НАТО та деяких з його партнерів.

Роботі над цим проектом, яку започаткували Міжнародний секретаріат НАТО та члени альянсу, з самого початку дуже активно сприяли такі зовнішні учасники, як Транспаренсі Інтернешнел, Військова академія Сполученого Королівства та Женевський центр демократичного контролю над збройними силами, який підготував цей збірник прикладів позитивного досвіду з будувannya цілісності та виховання доброчесності в оборонному секторі. Фактично, ДКЗС створив базу досвіду з питань підвищення стандартів прозорості, що відображений у цілій низці публікацій, у тому числі «Довіднику для парламентарів», виданому спільно з Міжпарламентським союзом близько 50-ма мовами, а також у довіднику «Нагляд та керівництво» (Oversight and Guidance), який був підготовлений спільно з Парламентською Асамблеєю НАТО і сьогодні оновлюється та планується до перевидання у 2010 році за фінансової підтримки Швейцарії в рамках програми «Партнерство заради миру». Загалом, Центр ДКЗС виконує свої обов'язки щодо Плану Дій PAP-DIB шляхом активної участі та вагомих внесків у різноманітні види діяльності, спрямованої на користь як окремих держав, так і євроатлантичної спільноти в цілому. У співробітництві з Женевським центром політики безпеки (ЖЦПБ), а також партнерами, про яких говорилося вище, Центр ДКЗС організував низку семінарів і конференцій з метою інвентаризації й узагальнення позитивного досвіду та забезпечення комплексного підходу при реалізації програм у сфері оборонного менеджменту.

Нарівні зі своїми партнерами по НАТО, швейцарське керівництво, в свою чергу, має твердий намір підтримувати діяльність Центрів ДКЗС і ЖЦПБ та сприяти виконанню визначених у Плані дій PAP-DIB завдань, що стосуються будувannya цілісності й виховання доброчесності та підвищення стандартів прозорості у сфері оборони й безпеки. Завдання, що стоять попереду, є такими ж великими та складними, як і недоліки людської природи. Проте, досягнуті на сьогоднішній день спільними зусиллями результати у сферах оборонної реформи, стабілізації ситуації у регіонах, де існують умови для виникнення конфліктів, а також розширення міжнародної співпраці свідчать про великі перспективи та можливості, відображені у цьому дуже корисному збірнику.

Посол Жан-Жак де Дардел
Голова представництва Швейцарії у НАТО